№ 21 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 22 **1890** ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 22 № 21

ՏԱՍՆ ԵՒ ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 ր.
Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ 1890 ГОДУ

АРМЯНСКАЯ ГАЗЕТА

XVIII ГОДЪ. **„МШАКЪ“** ГОДЪ XVIII.

Издается въ Тифлисѣ по прежней программѣ.

Подписная цѣна: на годъ 10 руб., на 11 и 10 мѣс.—9 руб., 9 и 8 мѣс.—8 р., 7 мѣс.—7 р., 6 мѣс.—6 р., 5 мѣс.—5 р., 4 мѣс.—4 р., 3 мѣс. 3 р., 2 мѣс.—2 р., по мѣсячно по 1 руб.

Подписка принимается въ Тифлисѣ, въ конторѣ редакція (уг. Базарной и Баронск., д. Тамамшевой), а также въ павильонѣ Хидекеля и на Сіонск. ул. въ конторѣ Мирза Теръ-Григорьянца.

Адресь для всей Имперіи: Тифлисъ редакція «Мшакъ».—Для загранич. подписч.: Tiflis, rédaction du journal arménien «Mschak.»

Плата: за объявленія 2 коп. со слова. На первой страницѣ не печатаются никакія объявленія, кромѣ траурныхъ и редакціонныхъ. Съ объявленій печатаемыхъ не менѣе 10 разъ, дѣлается значительная уступка.

Редакторъ-издатель Григорій Арцруни.

Թիֆլիսի **ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ** վարչութիւնը սորանով յայտարարում է, որ համաձայն պ.պ. բաժանորդների ընդհանուր ժողովի կարգադրութեան և ֆինանսների պ. մինիստրի թոյլտւութեամբ՝ բացվում է ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ **ԲԱԺԻՆԸ ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ**, որը ներկայ փետրվար ամսի 27-ից պիտի սկսի բանկի կանոնադրութեամբ թոյլատրված գործառնութիւնները։

2—3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գինետուն և շիշատուն. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Բուլղարիայի կրթական գործը. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.— ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կտակ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՆԵՏՈՒՆ ԵՒ ՇԻՇԱՏՈՒՆ

—

Շիրատան մասին արդէն խօսել ենք «Մշակի» № 11-ում. այժմ գինետան և շիշատան մասին։

Գինետունը այն շինութիւնն է, որտեղ պիտի պահել արդէն պատրաստած գինին։ Առաջին անգամ յետ ածելուց յետոյ անմիջապէս գինին պիտի տեղափոխել գինետուն։ Գինետան ձևի, դիրքի և այլ պայմանների հետ ծանօթանալուց առաջ պիտի ուսումնասիրենք թէ այնուհետև ինչ է հարկաւոր գինուն և ապա նրա համեմատ կառուցանենք գինետունը։

Դերդից և աղմկալից ֆերմանտացիայից յետոյ գինուն հարկաւոր է հանգստութիւն, միջակ և անփոփոխ ջերմութիւն և լոյսի բացակայութիւն։

Ուրեմն ամենից առաջ գինետունը պէտք է շինել այնպիսի մի տեղում, որտեղ աղմուկ և դղրդիւն չը լինի, այսինքն փողոցից և ճանապարհներից հեռու։

Միջակ և անփոփոխ ջերմութիւն ստանալու համար գինետունը պիտի շինել գետնի մէջ, որտեղ ջերմութիւնը=է 14° C. և կամ 12° R. Գետնափոր տները ընդհանրապէս այդ տաքութիւնն ունեն և ունեցած տաքութիւնը անփոփոխ են պահում ամառ ձմեռ։ Եթէ գինետունը ամբողջապէս ժայռից կտրած լինի, աւելի լաւ։ Պատերը պիտի քարով, կրով լինեն, առաստաղը կամարակապ պիտի լինի, կամ ինչպէս ասում են թաղ տուած պիտի լինի, յատակը կրով կամ ցէմենտով սվաղած։ Գինետունը ոչ շատ չոր և ոչ էլ շատ խոնաւ պիտի լինի, որովհետև սաստիկ չորութիւնից տակառների տախտակները կարող են ձևափոխվել և բացի դրանից գինու շոգիացումը աւելի մեծ քանակութեամբ կը կատարվի, որի պատճառով տակառը կիսատվելով, կարող է գինուն վնասել, իսկ սաստիկ խոնաւ լինելը այն վնասն ունի, որ տակառները կարող են բորբոսնել, որից՞ առաջ կը գան զանազան հիւանդութիւններ։

Գինետան օդը պիտի մաքուր լինի. դրա համար հարկաւոր են օդափոխ անցքեր։ Պէտք է աշխատել որ միջանցիկ (սկվազնօյ) քամի չը լինի։ Գինետունը լուսամուտներ չը պիտի ունենայ։ Լոյսը խսկապէս տակառների մէջ գտնված գինու վրա չէ ազդում, բայց լոյսը իր հետ բերում է և ջերմութիւն։

Ահա ընդհանրապէս մի լաւ գինետան անհրաժեշտ պայմանները։

Արդէն ասել ենք, որ մեզ մօտ շիրատուն և գինետուն ասած բաները առանձին առանձին գոյութիւն չունեն, բացի այդ, պէտք է աւելացնենք, որ եղածներն էլ զուրկ են ամենաանհրաժեշտ և տարրական պահանջներից և յարմարութիւններից։

Օրինակ Երևանում տների մեծ մասը գերդամբիններ ունեն և բոլոր գերդամբիններն էլ փողոցի վրա են շինած և բազմաթիւ լուսամուտներով։

Յիրաւի շատ զարմանալի է, որ այդ ամենատարրական անյարմարութիւնը Երևանի գինեգործները չեն նկատել։ Փողոցով կառք անցնելիս լուսամուտների ապակիներն անգամ դղրդում են, ուր մնաց որ գինին տակառի մէջ սաստիկ ցընցում չը ստանար։ Գինին պղտոր ցոյց տուող մանր մարմինները կամաց կամաց վերին շերտերից ցած են իջնում։ Այդ գործողութիւնը կատարվում է շատ դանդաղ կերպով և եթէ օրը մի քանի անգամ գինին ցնցումների է ենթարկվում, պարզ բան է, որ նա երբէք չի պարզվի։ Երևանի գինիների չը պարզվելու գլխաւոր պատճառներից մէկն էլ այդ է։ Գինին գինետանը աւելի է կատարելագործվում. Նրա մէջ մնացած փոքր քանակութեամբ շաքարը կամաց կամաց եփ է գալիս և ալկօօլ է կազմում, Նրա բուկեթը՝ համն ու հոտը զարգանում, մի խօսքով գինին հնանում է, իսկ հին գինին միշտ աւելի լաւ է։

Գինին գինետանը 1 կամ $1^1/_2$ տարի պահելուց յետոյ, կամ ծախում են և կամ լցնում են շիշերի մէջ։

Գինով լի շիշերը պիտի գինետանը չը թողնել, այլ տեղափոխել մի այլ տուն, որը կոչվում է շիշատուն։ Շիշատունը համարեա նոյն գինետունն է, միայն մի փոքր աւելի զով, ուրիշ ոչինչ։

Արտասահմանում, մանաւանդ Ֆրանսիայում՝ Բուրգունդիայում, Շամպանիայում և Բորդոյի շըրջակայքում նշանաւոր գինեգործները իրանց շիրատները, գինետները և շիշատները հետևեալ ձևով են շինում։

Նրանց շինութիւնը երեք յարկանի է, որոնցից մէկը գետնի երեսին է դա շիրատունն է, իսկ միւս երկուսը գետնի տակ։ Շիրատնից յետոյ գալիս է գինետունը, իսկ ամենաստորին յարկը շիշատունն է։ Հէնց որ շիրայի աղմկալի եփը վերջանում է, գինին առաջին անգամ յետ են ածում, ապա իսկոյն տեղափոխում են գինետուն. այնտեղ էլ որոշեալ ժամանակ տակառների մէջ պահելուց յետոյ՝ ածում են շիշերի մէջ և տեղափոխում շիշատուն։

Յաջորդ անգամ կը խօսենք տակառների, կիսատակառների, կարասների, ռւմբիների և տիկերի մասին։

Երևան. Մ. Մուսինեան

═══

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Վլադիկավկաս, 20 յունվարի

Պատուական «Մշակ» լրագրի անցեալ տարվայ 146-որդ համարի մէջ Վլադիկավկասից լուր էր հաղորդված, որով լրատուն ճգնում է սևացնել տեղիս ազգային միդասեան երկսեռ դպրոցների աշխատաւորներին։ Մենք այդպիսի լրատուներին պատասխանելուց շատ հեռու ենք. եթէ միայն այսօր մի երկու տողով ուզեցինք գըրել վերոյիշեալ լուրի առիթով, այդ անում ենք յատկապէս ուսումնարանական գործը հասկացող ընթերցասէրների կասկածները փարատելու համար։ Լրատուի ասելով իբրև թէ ժողովրդական կօնտրօլի բացակայութեան և հոգաբարձուների թուլութեան շնորհով մեր դպրոցները ամենավատթար դրութեան մէջ են։ Մինչդեռ դպրոցների դրութիւնը «ամենավատթար» խօսքից շատ ու շատ հեռու է։ Հոգաբարձուների թուլութիւնը իսկոյն կըմացվի, առանց այդ տեսակ լուրերի, երբ կը փակվի դպրոցներից մէկը, որովհետև եթէ մենք չաշխատենք զանազան աղբիւրների միջոցով փող ձեռք գցել, այն ժամանակ բաւական գումար կը պակասի մեզ, որովհետև դպրոցների հաստատ արդիւնքները այնքան չեն, որոնցով կարելի լինի երկու դպրոցներ պահպանել. ուստի տեղի են ունենում վիճակախաղեր, ներկայացումներ և այլն. այդ բաներն էլ հարկաւ հեշտութեամբ գլուխ չեն գալիս։

Անցեալ տարի երկսեռ աշակերտների թիւը աւելանալով հասաւ 90-ի, այս տարի—120-ի.

═══

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿՏԱԿ

Գ.

Ծլստան գիւղը ունի շուրջ 300 բնակիչ, ուստի և վանի սրբազան առաջնորդը աւելի լաւ էր համարել իր ձեռնադրած անհամար քահանաներից մէկն ևս ընկեր տալ Ծլստանի հին քահանայ տէր-Գալուստին։

Այսպէս ուրեմն գիւղը ունէր երկու քահանայ, որոնցից մէկը թէև հասակաւոր՝ բայց նոր ձեռնադրված՝ բնակվում էր գիւղի հեռու ծայրում։ Թոփալ վարժապետը 30 տարի շարունակ աստուածաբանական դասեր տալուց յետոյ, այժմ Պօղօս սրբազանից քահանայ ձեռնադրվելով՝ տէր-Խորէն անունն էր ստացել և վեց ամիս էր, որ տէր-Գալուստին ընկեր էր եկել։

Սկզբում տէր-Գալուստը մտածելով որ իր ծուխերի կէսը իր նոր պաշտօնակցին պիտի թողնէր՝ խէթ աչքով էր նայում տէր-Խորէնին. բայց տէր-Խորէնը շատ բարի էր երևում, նա գոհ եղաւ միայն ծուխով և տէր-Գալուստի հետ վարվել ըսկեց այնպէս, ինչպէս ծառան՝ տիրոջ հետ։

Ամեն անգամ, երբ մի հեռու տեղ գնալ էր պէտք, տէր-Խորէնը չէր թողնում, որ իր պատուարժան հայր Գալուստը «էզիէթ քաշէր *) և ինքն վազում էր այնտեղ.... մի խօսքով տէր-Գալուստը այժմ «աղավարի» միայն եկեղեցի էր գնում և իր ուզած ծուխերի մօտ, առանց մոռանալու սակայն, ստուգելու թէ տէր-Խորէնին ինչ է տուել այս կամ այն անձը և հաւասար կիսելու արդիւնքը։

Տէր-Խորէնը ժպտալով կիսում էր նրա հետ մինչև իսկ իր յիսուն տան բերած արդիւնքը և հաւատարիմ հաշիւներ էր ներկայացնում։ Դրա համար իսկ տէր-Գալուստը սկսել էր այժմ լիովին վստահանալ նրա վրա և դադարել էր ներկայացրած հաշիւները ստուգելու մաքով՝ հանդիպած գիւղացուն հարցնել թէ մկրտութեան կամ թաղման համար ինչ տուեն տէր-Խորէնին։

Փառք Աստուծու, այդ տարվայ պէս բարղաւոր տարի չէր եղել, տիֆը քաղաքից գիւղերն էր տարածվել և մեր սուրբ հայրերի առևտուրը շատ բանուկ էր առ այժմ։

Հէնց նոյն իսկ այն երեկոյեան, երբ տէր-Գալուստը Խաթուն-Մարէի մօտ կանչվեց՝ տէր-Խորէնն էլ մի ուրիշ տան մէջ մահուան մօտ եղող մի ծերունու հաղորդում էր։

Խոստովանեցրեց, հաղորդեց, մաշտոցը փաթաթելով շորի մէջ ծոցը դրաւ և երբ կամենում էր դուրս գնալ՝ ականջին դիպաւ տան հարսների խօսքերը, որոնք մի անկիւնում քաշված ցած ձայնով խօսում էին։

—Ո՞վ ասեց, հարցնում էր մէկը միւսից։

—Կարապետը լուր տուեց ինձ, պատասխանում էր միւսը։

—Ուրեմն այս գիշեր կը մեռնի։

—Ասում են որ վաղվայ լոյսը չի տեսնի... տէր-Գալուստը արդէն գնացել է հաղորդելու նրան։

—Խեղճ Խաթուն-Մարէ...

Տէր Խորէնը սառսռաց, արագութեամբ փայտը ձեռք առաւ և դուրս գնաց տնից։

—Հըմ, մռմռաց նա—յիմար բան է... ամիսներով սպասիր այդ մի պատառին և յանկարծ ուրիշը խլէ ձեռքիցդ....

Առանց կանգ առնելու, թռաւ գիւղի առուակի վրայից, շտապ քայլերով բարձրացաւ մի խըրճիթի կտուրի վրա և կտուրից կտուր անցնելով, վազելով քան քայլելով՝ հասաւ Խաթուն Մարէի խրճիթի կտուրի վրա։

Զգուշութեամբ և ոտի ծայրերի վրա մօտեցաւ երդիկին, կռացաւ և ներս նայեց, ներսում տէր Գալուստը պառաւին ասում էր իր վերջին խօսքերը, որից յետոյ մօտեցաւ դրան և ծածրակը քորելով հարցրեց։

—Թուղթ էլ բերե՞մ հետս...

—Լա՛ւ, մռմռաց ինքն իրան տէր-Խորէնը—մինչև քո թուղթ բերելդ, իմ ծոցիս թղթերը կը բաւականան։

Ասեց և երբ տեսաւ տէր-Գալուստի դուրս գընալը, ցած իջաւ կտուրից, մղեց խրճիթի դուռը և ներս մտաւ։

Տէր-Խորէնը—այդ պէտք է ասել—մի միջահասակ, նիհար, սակայն բաւական գեղեցիկ դէմքով անձ էր, մօրուքը շատ կարճ էր, դէմքը դուարթ և ունէր մի ստորաքարշ ժպիտ դէմքին, որով և մօտեցաւ պառաւի անկողնին, վերմակը զգուշութեամբ շարժեց և մեղմ ձայնով.

—Խաթուն-Մարէ, ասեց—հիւանդ ես։

Պառաւը աչքերը բաց արաւ, նայեց քահանային, զարմացած շարժվեց տեղում և փոքր ինչ բարձրացաւ։

—Տէր-հայր, այդ դու՞ ես... քեզ ես չը կանչեցի։

—Գիտեմ, որդի, գիտեմ, ժպտաց քահանան—բայց ինձ ասեցին, որ հիւանդ ես և ես պարտք համարեցի գալ քեզ տեսնելու... Աստուծու առա-

*) Նեղութիւն քաշէր։

պարզ է թէ հետզհետէ աւելանում է դպրոցները յաճախողների թիւը և օրիորդաց դպրոցը զետեղված է շատ օրինաւոր շինութեան մէջ, որի երրորդ բաժանմունքը անցեալ տարվանից բացվեց. սրա բոլոր բաժանմունքները առանձին սենեակներումն են զետեղված. իսկ տղայոց դպրոցը եկեղեցու բակումն է, ունի մի սենեակ երեք բաժանմունքներով, որոնցից երրորդը այս տարի բացվեց: Անցած ուսումնական տարին վերջանալով՝ աւարտեցին մի քանի աշակերտուհիներ և ստացան աւարտման վկայագրեր. սրանցից մէկը արձակուրդին աշխարհագրութիւնից պատրաստվելով ընդունվեց տեղիս գիմնազիայի երկրորդ դասարանը: Ռուսաց ժողովրդական դպրոցների վերատեսուչ պ. Գրուշեվսկի գրել է աւագ ուսուցիչ պ. Մելիքեանցին մի թուղթ (№ 2826) յայտնելով իր գոհունակութիւնը ռուսաց լեզուի և թուաբանութեան դասերի կանոնաւոր ընթանալու և դպրոցում տիրող դիսցիպլինայի մասին:

Ժողովրդականներն էլ ներկայ են լինում դպրոցում քննութեան օրերին, վերահասու լինելով իրանց որդոց առաջադիմութեան: Լրատու պարոնը ասում է՝ «տղայոց դպրոցը իր երեք բաժանմունքներով զետեղված է մի սենեակում, ուսուցիչը մէկի հետ պարապելիս, միւս բաժանմունքները գլուխ են ջարդում, մինչդեռ կարելի է երկու դասարանների բաժանել, սենեակ էլ կայ, ուսուցիչ էլ, բայց հոգացող չը կայ»: Թէև կանոնով մէկ սենեակի մէջ մինչև 60 հոգի կարելի է նստեցնել ոչ թէ 50, որ մեր աշակերտների թիւն է, այնու ամենայնիւ մեզ էլ շատ ցանկալի էր, որ առանձին առանձին բաժանմունքներ ունենայինք. դրա համար շատ ենք խօսել, բայց գոնէ առ այժմ անիրագործելի մընաց, նիւթական միջոցների սղութեան պատճառով: Ուսուցիչը մէկ բաժանման հետ պարապելիս միւսները լուռ զբաղմունք են ունենում: Դասատուութեան ժամերում ներկայ են եղել պ. Գրուշեվսկի և նրա օգնական պ. Պավլով, մենք և ուրիշ այցելողներ. ոչ թէ ջարդած գլուխներ, այլ որ և է անկարգութիւն չէ տեսնվել: Տղայոց դպրոցը երկու սենեակների մէջ զետեղելը անհնարին է, որովհետև հակառակ լրատուի ասածին՝ ոչ ազատ ուսուցիչ կայ, ոչ էլ սենեակ: Մի փոքրիկ անյարմար սենեակ կար, որը խկապէս նախասենեակի տեղ էր ծառայում, այժմ այն էլ միացած է դասարանին, աւելի ընդարձակութեան համար. դիցուք սենեակ եղած լինէր և երկու դասարանների մէջ զետեղէինք դպրոցը, այն ժամանակ երկսեռ դպրոցներում հինգ դասարաններ կունենայինք, ուրեմն հինգ էլ ուսուցիչներ պէտք կը լինէին, մինչդեռ մենք չորսը ունենք, չը հաշւելով հարկաւ կրօնուսոյցին, որի դասերի թիւը յայտնի է ծրագրից տեղեկութիւն ունեցողին: Լրատուն գրում է. «Հոգաբարձուները ամեն բան թողել են աւագ-ուսուցչի կամքին, նա էլ իր ռոճկի և հանգստութեան վրա է մտածում»: Ծրագիրը մեզ համար չէ միայն դուրս եկած, նրա մէջ որոշակի յայտնի են թէ հոգաբարձուների և թէ աւագ-ուսուցչի պարտականութիւնները, հետևաբար իրարու գործում խառնվելու և կամ աւագ ուսուցչին «ամեն բան» յանձնելու իրաւունք չը կայ: Թէ մենք և թէ աւագ ուսուցիչը, չը նայած մեր առանձին իրաւունքներին, փոխադարձաբար խորհրդակցում ենք և այդ անում ենք ուսումնարանների շահը աչքի առջև ունենալով: Իսկ ինչ վերաբերում է աւագ-ուսուցչի ռոճկի և հանգստութեան վրա մտածելուն,—այդ չէ երեւում, մանաւանդ որ նա շաբաթական 28 դաս պարապելուց յետոյ, ունի և կիրակնայ դպրապետի պաշտօնը: Լրատուի ասածին նայելով ով «ղոչաղ» է մեր ուսուցիչներից, նա է գլուխը պահում, ուսուցիչներից մէկին խոստանում ենք ճանապարհածախս, սենեակ, վառելիք և ծառայ, բայց չենք տալիս, իսկ աւագ ուսուցչին տալիս ենք բնակարան և ամեն բան, և նա այդ ձեռք է ձգում իբրև թէ իր «ղոչաղութեան» շնորհով: Մենք ճանապարհածախս չենք խոստացել, ուսուցիչը գալով չը հաւանեց ուսումնարանին կից սենեակը, ուստի այժմ խոստացածների փոխարէն ստանում է ամսական որոշեալ գումարը, համաձայն իր առաջարկութեան: Իսկ աւագ ուսուցիչը ստանում է բնակարան օրիորդաց դպրոցում այն պատճառով, որ կինը յանձն առեց վերակացուհու պաշտօնը՝ որ իր պարտականութիւնից դուրս էր: Լրատուն յայտնում է թէ «աւագ ուսուցիչը իրանից աւելի ընդունակ ուսուցիչներին տանել չէ կարող և ամեն միջոց բանեցնում է նրանց հեռացնելու»: Համաձայն ծրագրի, աւագ ուսուցիչն է ուսուցիչներ հրաւիրողը, հետևաբար նա կարիք չունի «ամեն միջոցի» դիմելու. հրաւիրված ուսուցիչներից մէկը թեմիս օրբազան առաջնորդի հրամանովն է պաշտօն ստացել, իսկ երկրորդին հրաւիրել է աւագ ուսուցիչը: Մենք վստահ ենք մեր ուսուցչական խմբի ընդունակութեան և գործունէութեան վրա և միանգամայն նրանցից շատ գոհ: Խնդրում ենք մեր գրութեան մի անկիւն շնորհել «Մշակի» մերձակայ համարներից մէկում:

Նախագահ հոգաբարձութեան՝ քահանայ Գ. Կուսիկեանց, հոգաբարձուներ՝ Յովսէփ Ախվերդեանց և Վարդան Տէր-Աստուրեան.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յիշեցնում ենք մեր բաժանորդներին, որ հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել խմբագրութեանը 4 հատ 7 կոպէկանոց փօստային մարկաներ:

—

Լսում ենք, որ Կ. Պօլսից ԹԻՖԼԻՍ եկած ֆրանսիական օպերէտային խումբը կը սկսի իր ներկայացումները մարտ ամսի 10-ից:

—

Մեզ հաղորդում են, որ ամսիս 18-ին Թիֆլիսի Հաւլաբար ասված թաղի Էջմիածնեցոց ս. Գէորգ եկեղեցում, բաւական մեծ բազմութեան ներկայութեամբ, քարոզ խօսեց նոյն եկեղեցու աւագ-սարկաւագ Յովհաննէս Նազարեանց: Քարոզը, ինչպէս պատմում են, հետաքրքրական էր: Թեմական առաջնորդի կարգադրութեամբ աւագ-սարկաւագ Նազարեանց նշանակված է քարոզելու նոյն թաղի և երկու ուրիշ եկեղեցիներում, այն է Շամքորեցոց ս. Աստուածածին և ս. Լուսաւորիչ եկեղեցում:

—

«Кавказъ» լրագրին գրում են Երևանից, որ փետրվարի 15-ին կայացան այդ քաղաքում քաղաքագլխի ընտրութիւնները: Քաղաքագլուխ ընտրված է 47 ձայների մեծամասնութեամբ ընդդէմ 16-ի նախկին քաղաքագլուխ Գեղամեան: Բացի սրանից նա ընտրվեց և դումայի ձայնաւոր:

—

Կիրակի, 18-ին փետրվարի, բժշկապետ Բէյխ կարդաց Թիֆլիսի Կրուժոկում «Կոյրերին խնամելու մասին» մի դասախօսութիւն, ռուսերէն լեզուով: Լսողների թիւը մեծ չէր, չը նայելով, որ դասախօսութեան նիւթը հետաքրքրական էր և նրա նպատակը բարեգործական, այն է յօգուտ կոյրերին խնամող ընկերութեան:

—

«Новое Обозрѣніе» լրագիրը հաւաքել է յօգուտ Ծինամձղվարօվի այգեգործական այրված դպրոցի արդէն 400 րուբլուց աւելի:

—

«Тифл. Листокъ» լրագիրը լսել է, որ Սունդուկեանցի «Ամուսիններ» պիէսան արդէն թարգմանված է ռուսերէն լեզուով և եթէ թէ դիրեկցիան կայ չուտով ներկայացնել այդ պիէսան Թիֆլիսի թատրոնում: Լրագիրը լսել է, որ հեղինակը դիտաւորութիւն ունի խնդրել յայտնի ռուս դերասանուհի տ. Սավինային խաղալ իր պիէսայում: Ասում են, որ տիկին Սավինա գալու է Թիֆլիս մայիս ամսին:

—

ԹԻՖԼԻՍԻ լութերական դաւանութեան պատկանող հասարակութեան մի քանի տիկիններ փետրվարի 23-ին, ուրբաթ օր, կազմում են մի կօնցէրտ Կրուժօկի դահլիճում բարեգործական նպատակով: Կօնցէրտից ստացվելի արդիւնքը տիկինները դիտաւորութիւն ունեն գործադրել մի դրամագլխի կազմվելուն, որով պիտի հիմնվի մեր քաղաքում չքաւոր դասակարգի համար էժանագին ճաշարան:

—

Շվէդացի յայտնի երգչուհի, օր. Ալմա Ֆօստրեմի կօնցէրտը չը կայացաւ երեքշաբթի օր, և յետաձգվեց օրիորդի հիւանդութեան պատճառով: Այդ կօնցէրտը լինելու է այսօր, հինգշաբթի օր, փետրվարի 22-ին, դարձեալ Թիֆլիսի թատրոնում: Առաջին կօնցէրտի համար վերցրած տոմսակները իրանց ոյժը պահպանում են, ի հարկէ, և այսօրվայ կօնցէրտի համար:

—

ՄԵԼԻՏՕՊՕԼ քաղաքից մեզ գրում են հետևեալը. «Այս քաղաքը գտնվում է Լօզօվօ-Սեվաստօպօլի երկաթուղու գծի վրա և բաւական վաճառաշահ քաղաք է: Վաճառականութեան գըլխաւոր առարկան է ցորենը, որը մեծ քանակութեամբ արտահանվում է: Քաղաքիս բնակիչների մեծամասնութիւնը կազմում են, ի հարկէ, ռուսներ, բազմաթիւ են նմանապէս հրէաներ: Ուրիշ

այլ և այլ ազգերի թւում կան և 40-ի չափ հ
ընտանիքներ, որոնք ունեն մի եկեղեցի, մի ք
հանայ և մի երկսեռ ծխական դպրոց: Շնորհ
նորընծայ Սրապիոն քահանայի անձնուէր գ
ծունէութեան, ուսումնարանը հետզհետէ կան
նաւորվում է. քառասունի չափ երկու սեռի ա
նունկներ, որոնք առաջ հայերէն երկու բառ ա
տասանել չը գիտէին, այժմ յաճախում են
ուսումնարանը և բաւական առաջադիմութիւն
անում թէ մայրենի լեզուի և թէ միւս առ
կաների մէջ: Քառասուն տուն ժողովուրդ,
ցից միայն քսան տուն ունեոր են հաշւում,
րեկան մօտ 3,000 րուբլի փող են ծախսում
կեղեցու և դպրոցի վրա»:

—

Անդրկասպեան երկրի ՀԱՍԱՆ-ՂՈՒԼԻ անուն
տեղից (որը Չիքիշլարից 15 վերստ հեռու
գտնվում) մեզ գրում են, որ այդտեղ ձկնորս
թեամբ պարապող վաճառականները սկսել
վերջին ժամանակ սաստիկ զգուշանալ թուր
մէնների հետ գործ ունենալուց, քանի որ սրա
յայտնի են որպէս խարդախ և իրանց խօսքը
պահող ժողովուրդ: Առհասարակ, ինչպէս
գրում են, այդտեղի առևտուրը սաստիկ ընկ
է, վաճառականներին անհնարին է լինում իրա
ապառիկները մի կերպ ժողովել և նրանք
դադար մեծ վնասներ են կրում: Այդտեղի հ
վաճառականների դրութիւնն էլ նոյնն է, մանա
ւանդ որ հայերը, այդտեղ էլ, ինչպէս ա
տեղ, յայտնվում են իրանց անհամերաշխու
թեամբ և փոխադարձ ատելութեամբ ու թշն
ամութեամբ: Թղթակիցը գրում է, որ Կրասն
վօդսկ գաւառի կառավարչի մահից յետոյ,
ցեալ տարի նշանակվեց վիչեալ գաւառի կառ
վարիչ՝ իշխան Արսէն Բէհբութեան, որը առ
Ֆօրտ-Ալէքսանդրօվսկումն էր գտնվում: Թղթ
կիցը սաստիկ գովում է իշխան Բէհբութեանի
որպէս ընդունակ, եռանդոտ և գործունեայ կ
ռավարչին և որպէս արդար, անշահասէր, և
րին ատելանի անկողմնապահ մարդուն:

—

ԳՕՐՈՒՑ մեզ գրում են. «Ահա երեք տարի
որ Գօրին յաջորդ չունի և այդ պատճառով
քաղաքիս եկեղեցական գործերը բարեկարգ վ
ճակի մէջ չեն: Ոչ մի եկեղեցում կանոնաւոր ե
գեցողութիւն չը կայ, իսկ մայր-եկեղեցին,
միւսներից աւելի լաւ վիճակի մէջ պէտք է լին
ոչնչով չէ զանազանվում միւս եկեղեցիներից
Յաջորդի բացակայութեան շնորհով այստեղ
քահանաների ձեռքով ընդհանուր ոյժով ոչ
գործ չէ կարելի կատարել, որովհետև նրա
միմեանց չեն սիրում: Ժամանակ է արդէն գ
րու խեղճ հասարակութեան թշուառ վիճակ
վրա ուշադրութիւն դարձնել, նշանակելով մի
եռանդուն և գործունեայ յաջորդ»:

—

Մեզ հաղորդում են ԳՕՐՈՒՑ, որ բարեկենդա
տօներին Գօրիում տեղի ունեցաւ հին ժամանա
ներից այդտեղ սովորութիւն դարձած անօգտ
և վնասակար մուշտիկաւիը, որը ինչքան էլ հե
ռուանք պատճառէ անկիրթ հասարակութեանը

տագութ շնորհքներով քեզ օգնելու... բժշկութեան աւետարանը կարդալու, որ շուտով մեր տէր Յիսուս Քրիստոսի և հոգւոյն սրբոյ շնորհով ոտքի ելնես և գիւղը նորից տեսնէ իր բարի «Խաթուն-Մարէն»:

—Շատ շնորհակալ եմ, տէր հայր, ես բժշկվելու չեմ, ես մեռնում եմ և հաղորդութեան պէտք ունէի, նրան էլ արժանացայ... արդէն տէր-Գալուստը եկել էր:

—Շատ լաւ, դրան բան չեմ ասում, բայց ես չեմ տեսնում որ դու դեռ մտածելու պէտք ունենաս մահուան վրա...

—Ո՛չ, տէր հայր, ես զգում եմ, որ մեռնելու եմ...

—Կամք Տեառն օրհնեալ եղիցի, ասեց տէր Խորէնը աչքերը և ձեռքերը երկինք բարձրացնելով—Տէր, ընդունիր քո բարի, ողորմած և առատագութ աղախինը ի թիւս արդարոց... «Խաթուն-Մարէ», յարեց նա պառաւին դառնալով—ինչ որ ես պէտք է անէի, արդէն արել է իմ սիրելի եղբայրակիցս... բայց երկու խելքը մէկից աւելի լաւ է... գուցէ նա մոռացել է մի բան... արդեօք մեռնելուցդ առաջ չես մտածում հաշտվելու քո խեղճ եղբօրդ հետ...

—Այո՛, այո՛, ասեց պառաւը—հէնց դրա համար էլ տէր-Գալուստին ուղարկեցի, որ եղբօրս գտնէ բերէ:

—Շատ լաւ է այդ, ի հարկէ, լաւ չէ մեռնել անհաշտ, ամենքին «հալալ» պիտի անել, պիտի մեռնելուց առաջ... հըմ, հըմ... արդեօք իմ քոյրս մտածել է իր ունեցածների մասին...

—Մտածել եմ, ասեց պառաւը—շուտով էլ կտակս գրել կը տամ:

—Ի հարկէ բոլորն էլ եղբօրդ կը թողնես...

—Ո՛չ, խոստացել եմ, կէսը տէր-Գալուստին պիտի թողնեմ...

—Մոլորեալ քոյր իմ, գոչեց տէր-Խորէնը և ձեռքերը երկինք բարձրացնելով, յարեց—խեղճ աղջիկս, գիտե՞ս թէ այդ ինչ մեծ մեղսական մըտադրութիւն է... ձգել Աստուծոյ մի պաշտօնեային աշխարհային ունայն ստացուածքների մէջ... ո՛չ, Աստուած քեզանից հաշիւ կը պահանջէ այդ մասին... և իմ սիրելի պաշտօնակցիս մեղաւոր լինելու պատճառը դու կը լինիս... աղջիկս, մենք աշխարհային ունայն ստացուածքների պէտք չունենք... մենք կերակրվում ենք Աստուծու խօսքով և միւս լաւ աշխարհի ստացուածքը պիտի լինի մեր վարձատրութիւնը... ափսոս, աւա՜ղ... այդ մտադրութեամբդ թէ պաշտօնակցիս մեղքերի մէջ ընկնելու պատճառ ես լինում և թէ զրկում ես խեղճ եղբօրդ...

«Խաթուն-Մարէն» նախ զարմացած, յետոյ վախեցած և վերջ ի վերջոյ յուզված՝ լսեց տէր Խորէնի այդ շեշտերով և ծանրութեամբ ու խոր-հրդաւոր ձեներով արտայայտած խօսքերը...

—Ուրեմն, տէր հայր, գոչեց նա—բոլորն էլ եղբօրս թողնեմ:

—Ի հարկէ, աղջիկս, ի հարկէ, աշխարհային և Աստուծու օրէնքները գոչում են բարձրաձայն, որ այդպէս պիտի անես... ինչ արժէ մէ քանի անասուն և մի կտոր հող, բայց դրանով դու սատանաներին ես մատնում Աստուծու մի պաշտօնեային և վա՜յ քեզ... Աստուծոյ բարկութիւնը քո հոգիդ գեհենի մէջ կը գլորէ և յաւիտեան կը տանջվես նզովեալ սատանաների ձեռքում...

—Իսկ տէր-Գալուստը, հարցրեց պառաւը շուարած:

—Օ՛, սիրելի եղբայրակիցս... նա մոլորվել է, շլացել է, նա յետոյ կիմանայ, թէ որքան մեծ է քո բարերարութիւնդ, եթէ դու նրան մի խիլ անգամ չը թողնես քո աշխարհային ստացուածքից... Աստուած քեզ դրա համար պիտի վարձատրէ, եղբայրդ միշտ հոգուդ համար պիտի աղօթէ...

«Խաթուն Մարէն» պահ մի լռութեամբ մտածեց, յետոյ ասեց:

—Շատ լաւ ուրեմն... տէր Գալուստը թուղթ էլ է բերելու հետը, դու այստեղ մնա և կտակս գրիր...

—Թուղթ և գրիչ ինձ մօտ կայ, ասեց տէր Խորէնը ծոցից հանելով մի թերթ թուղթ, որի եռեսում մի քանի հաշիւներ էին գրած, գօտիից մի

կաղամար, պատռեց թերթից հաշիւը և շարու
նակեց—ասա՛, աղջիկս, ասա ինձ քո կամքդ
ես, պաշտօնեայ ս. եկեղեցու, յանուն Աստուծ
կը գրեմ այստեղ բոլորը...

—Իսկ եղբա՞յրս...

—Գուցէ եղբայրդ ուշ գայ....

—Ի՞նչ ասեմ, տէր հա՛յր, ասեց պառաւ
պառկելով—գրիր որ ամեն ինչս թողնում եմ
եղբօրս, թէ տաւարներս, թէ տներս, թէ հողեր
թէ այստեղ սնդուկիս մէջ ունեցած 50 հատ բ
ջ ա ղ ո ւ և 10 հատ մ ա հ մ ո ւ դ ի է ոսկիներ
արծաթ ք ն ա ր ս *), արծաթ թ ա ս ը **), գէ
մ է ս ***), արծաթեայ պ լ ա գ ի կ ն ե ր ս ****)
բոլոր ինչ որ կայ տանս մէջ:

Տէր-Խորէնը գրիչը թաթախեց, մի մեծ է գ
րեց թղթի ճակատին և արագութեամբ սկսե
գրել:

Մի քանի րոպէ տեւեց գիրը, որից յետոյ կան
առաւ և հարցրեց.

*) Դա մի արծաթեայ կամար է, որը դնու
են ճակատի վրա ճակատանոցի ձևով:

**) Արծաթեայ թաս, որը դնում են գագաթ
վրա, այժմ Վանայ գիւղերումն են գործածու
միայն:

***) Երիտասարդներին կարմիր և ծերերին կա
պոյտ մահուդից կարած մի երկար վերարկու
կանայք են հագնում:

****) Ապարանջան:

իր կոչումը չը ճանաչող ինտելիգէնցիային, այնու ամենայնիւ քահանաների համար այդ մի զուարթալիքն չը պէտք է լինի։ Դժբաղդաբար, մեր քահանաները, փոխանակ աշխատելու իրանց քարոզներով ու խորհրդներով վերջ տալ այդ վայրենի սովորութեան, իրանք իրանց ներկայութեամբ կարծես քաջալերում էին մուշտիկուի անողներին։»

—

ԳԱՆՁԱԿԻՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 6-ին տեղիս ս. Յովհաննէս եկեղեցու ուսումնարանի ուսուցչական խումբը, աջակցութեամբ օր. Բաբաուեչեանցի և տ. Մէլիք-Բէգլարեանցի, կլուբի դահլիճում ներկայացրեց «Խաթաբալա» և «Վայ իմ կորած ջիսուն ոսկի» պիէսաները։ Ներկայացումը ուսումնարանի օգտին էր և պէտք է անկեղծօրէն խոստովանել, որ բաւական աջող անցաւ։»

—

Մեզ խնդրում են տպագրել հետեւեալը. «Հայոց Բարեգործական ընկերութեան վարչութիւնը խնդրում է ընկերութեան անդամներին շնորհ բերել կիրակի, 25-ին փետրվարի, Ս. Նշան եկեղեցու դպրոցը, ընդհանուր ժողովին ներկայ գտնվելու համար։ Ժողովի պարապմունքներն են. 1) Անցեալ ժողովի օրագրի ընթերցումը, 2) Վարչութեան տեղեկագիրը իր գործունէութեան մասին, 3) 1889 թուի հաշուի հաստատութիւնը, 4) Ներկայ 1890 թուի նախահաշուի հաստատութիւնը, և 5) Վարչութեան 4 անդամների և 7 փոխ-անդամների ընտրութիւնը։ Ժողովը սկսվելու է առաւօտեան 11 ժամին»։

—

Մեզ խնդրում են տպել հետեւեալը. «Կովկասեան հայոց Բարեգործական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, չը կարողանալով այս փետրվարի 18-ի նիստում իր պարապմանն առաջարկած առարկաների քննութիւնն աւարտել, կարգադրել է նորից նիստ անել ամսիս 25-ին, կիրակի օր, առաւօտեան 11 ժամին, Քաղաքային խորհրդարանի դահլիճում»։

—

Մեզ խնդրում են տպագրել հետեւեալը. «Հանգուցեալ Յովսէփ Պարոն-Բէկեանի մայրը խնդրում է օտարաքաղաքացի այն անձանց, որոնք յանձն են առել հանգուցեալի «Օլինբազ» վերնագրով աշխատութեան բաժանորդագրութիւնը, չտապեն բաժանորդաթերթերը վերադարձնել, ո-րովհետև յիշեալ կօմէդիան շուտով կը յանձնվի տպագրութեան։ Հասցէն հետեւեալն է. Тифлисъ, Сіонскій переулокъ, домъ Картвелова, вдовѣ Паронъ-Бекянцъ.

—

Բագուից հաղորդում են տեղական ռուս լրագիրներին, որ այդտեղ մի ինչ որ կասկածաւոր հիւանդութեան երկու երեք դէպք են եղել։ Լրագիրները պահանջում են, որ բացատրվի թէ այդ ինչ տեսակ հիւանդութիւն է եղել։

—

Աստրախանում կազմվել է մի սանիտարական մասնաժողով Պարսկաստանից դէպի այս քաղաքը Կասպից ծովի միջոցով խօլէրայի երեւալու դէպքում քաղաքը այդ հիւանդութեան դէմ պաշտպանելու համար։

—

«Новое Обозр.» լրագրին հաղորդում են, որ Երեւանեան նահանգում գիտաւորութիւն կայ սահմանել պարսկական սահմանագլխի վրա մի կարանտին։ Նահանգական վարչութիւնը սպասում է այդ մասին բարձր կառավարութեան կարգադրութեան։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Գանձակի դպրոցում մի քանի ժամանակից ի վեր խառնակութիւններ են սկսվել և շարունակվում են։ Չենք հասկանում թէ ինչու այն հաստատութիւնները, որոնց պարտքն է հսկել հայոց դպրոցների վրա, վերջ չեն տալիս այդ բոլորին, զսպելով այն մարդկանց, որոնք ի ն տ ր ի գ ա ն ե ր են լարում։ Ինտրիգաներ ենք ասում, որովհետև համոզված ենք, որ, ինչպէս միշտ, այդ տեսակ խառնակութիւնները անձնական սատոր ինտրիգաների արդիւնք կը լինեն և ուրիշ ոչինչ։

—

Մեզ, իբրև լուր, հաղորդում են ԲԱԳՈՒԻՑ, որ այնտեղ մտադրութիւն կայ հրատարակելու մի հայերէն շաբաթաթերթ։ Այնքան շատ ենք լսել Բագուից այդպիսի լուրեր, որ, ճշմարիտ, միանգամայն դժուարանում ենք հաւատալ, և կարծում ենք, որ, ինչպէս միշտ, այս անգամ էլ այդ լուրը Բագուի սովորական բ ա ղ ե ր ի ց ն է։

—

Լսում ենք, որ Թիֆլիսում մի խումբ մարդկանց շրջանում հանգանակված է մի գումար, որը այս օրերս ուղարկված է Կ. Պոլիս մեր յայտնի դերասան Ադամեանին, որի մասին ասում են թէ հիւանդ է և օգնութեան կարօտ դրութեան մէջ է։

—

ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են, որ մտադրութիւն կայ Րաֆֆիի «Ջալալէդդին» վէպի ռուսերէն թարգմանութիւնը տպագրել «Русская Мысль» ամսագրի մէջ։

—

Մեզ հաղորդում են, որ պ. Ղազարոս Աղայեան շուտով մի առանձին գրքով լոյս պիտի ընծայէ իր բոլոր ոտանաւոր գրուածները։ Գիրքը արդէն տպագրվում է։ Այդ այն ժողովածուն է, որ մի քանի ժամանակ առաջ յանձնված էր Թիֆլիսի «Հրատարակչական ընկերութեանը» տպագրելու, բայց ընկերութիւնը չը տպագրեց, իր և հեղինակի մէջ ծագած մի քանի անհամաձայնութիւնների պատճառով։

—

Պարսկաստանին և Թիւրքիային սահմանակից տեղերից մեզ հասած տեղեկութիւններից երեւում է, որ սահմանագլխների մի քանի կենտրոններում պատրաստութիւններ են տեսնվում խ օ լ ե ր ա յ ի գալուն առաջն առնելու համար։

—

Այս օրերս ներկայացաւ մեզ մօտ մի երեւանցի հայ երիտասարդ, 20 տարեկան, և յայտնեց թէ սաստիկ ցանկութիւն ունի ուսում առնելու։ Բայց որովհետև ինքն չքաւոր է և իր տարիքը արդէն չէ ներում մտնել մի որ և է դպրոց, ուստի խնդրում է մեզ յայտնել թէ կը ցանկանար մի որ և է հայ վարժապետի մօտ մտնել, որպէս ծառայ, յոյս ունենալով որ վարժապետը յանձն կառնի մի և նոյն ժամանակ դասեր տալ իրան։ Եթէ ուսուցիչներից այդ տեսակ ցանկացողներ գտնվեն, թող բարեհաճեն դիմել «Մշակի» խմբագրատունը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲՕԼԳԱՐԻԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

—

Զը նայած իր քաղաքական տագնապալի դրութեան, որի մէջ գտնվում է այդ նորակազմ փոքրիկ պետութիւնը, Բօլգարիան, այնու ամենայնիւ ն ե ր ք ի ն կ ո ղ մ ի ց սկսել է արագ քայլերով առաջադիմել։ Բօլգարիայի վերաբերեալ թէ ա ռ և տ ր ա կ ա ն և թէ ղինուորական տեղեկութիւնները ապացուցանում են այդ իրողութիւնը։ Նոյն բանն են ապացուցանում Բօլգարիայի կրթական դրութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնները, որ առաջ ենք բերում արտասահմանի հայոց լրագիրներից։ «Բուլղարիոյ կրթական նախարար պ. Զիվքով երկրին կրթական վիճակին վրայ գոհացուցիչ տեղեկութիւններ տուած է անգլիացու մը, որ Լօնդօնի լրագրաց մէջ ի լոյս կը հանէ զայս։ Նախարարը ցոյց կուտայ թէ տասն տարի առաջ Բուլղարիոյ մէջ 500 վարժարանք կային 800 վարժապետօք և ընդամենայն 25,000 աշակերտօք, մինչդեռ այժմ կան 2,000 վարժարանք, 3,500 վարժապետք և 100,000 աշակերտք։ Մինչ 1880-ին երկու գիմնազիոնք կամ միջնակարգ կրթարանք և եթ կային ընդ համայն Բուլղարիա, հիմա տասն և հինգ հատ կան այս կարգի հաստատութիւնք։ Այժմ կան նաև երկու նորահաստատ վարժապետանոցք՝ վարժապետներ, ուսուցիչներ և ընդհանրապէս կրթական ձեռնհաս գործիչներ արտադրելու սահմանուած։ Հաստատուած են նաև երկու երկրագործական վարժարաններ։ Երկու տարին չանցած, բուլղարական առաջին համալսարանը պիտի բացուի Սօֆիայի մէջ։ Կրթական նախարարութեան ելմտացոյցն հինգ միլիոն Ֆրանկ է, և քաղաքային ու գիւղային շրջանակներն ալ եօթն միլիոն Ֆրանկ կուտան նոյն նպատակաւ։»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Գերմանական րէյխստագի համար ընտրված պատգամաւորների թւում ընտրված են և 11 պատգամաւորներ Էլզաս-Լօթարինգիայից։ Այդ 11 պատգամաւորներից միայն 4 հոգի համակրում են այժմեան գերմանական կայսրութեան կազմակերպութեանը, իսկ մնացած 7 հոգուց ոմանք Ֆրանսիասէր են, ոմանք էլ Էլզասի ինքնավարութեան կողմնակիցներ են։

—Րէյխստագի նախկին կազմակերպութեան մէջ առաջադիմականները ունէին միայն 32 ներկայացուցիչներ, իսկ սօցիալիստները 11 ներկայացուցիչներ։ Այն ինչ այժմեան րէյխստագում առաջինները կունենան 40, իսկ երկրորդները 70 պատգամաւորներ։

—Աթէնքից գրում են. «Այստեղ համոզված են, որ չի անցնի մի ամիս և Կրետէի քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնը կապստամբի։ Դրութիւնը այնքան անտանելի է, որ քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնը վճռել է այդ դրութիւնից դուրս գալու համար սկսել մի շատ վտանգաւոր կռիւ, վտանգաւոր այն պատճառով, որ երկու հակառակորդների ոյժերը անհաւասար են միանգամայն։»

—Լօնդօնի մի քանի լրագիրներ սկսել են հաղորդել այնպիսի տեղեկութիւններ, որոնք ցոյց են տալիս, որ Բօսնիայում և Հերցեգովինայում ժողովրդի քաղաքական իրաւունքները այնքան էլ չեն յարգվում, որքան աշխատում են ցոյց տալ աւստրիական մի քանի դիպլօմատներ։ Զարմանալի է, և միանգամայն անհասկանալի, թէ երբ պէտք և ազատվեն Բալկանի ժողովուրդները դիպլօմատիական և քաղաքական բռնութիւններից։

—Շվէյցարական կառավարութիւնը համաձայնել է բանւորական կօնֆերէնցիան փոխանակ Բէռնի մէջ կայացնելու՝ կայացնել Բերլինում, ինչպէս ցանկանում է գերմանական կառավարութիւնը։

—Սօֆիայից գրում են որ պրինց Ֆերդինանդի և բօլգարական նախկին իշխան Ալէքսանդր Բատտենբերգի մէջ վերջին ժամանակներս բարեկամական սերտ յարաբերութիւններ են սկսված. լուր կայ, որ Բատտենբերգ սաստիկ հետաքրքրվում է Բօլգարիայի գործերով։

—Մակեդօնիայում եղած թիւրքաց զօրքը շատացնվում է։

—Պարիզում համոզված են, որ գերմանական պարլամէնտական վերջին ընտրութիւնները նորից կը մեծացնեն իշխան Բիսմարկի նշանակութիւնը և կանցլերը կատարելապէս իր ազդեցութեան տակ կը գցի Վիլհելմին, որը անկասկած կը դիմէ նրա օգնութեանը՝ պարլամէնտական անաջողութիւնից դուրս գալու համար։

—Բերլինի կիսապաշտօնական լրագիրներում կարդում ենք որ իշխան Բիսմարկ, աչքի առջև ունենալով րէյխստագի ընտրութիւնների հետեւանքները, առժամանակ հրաժարվեց իր գլխաւորութիւնից՝ թողնել պետական կանցլերի պաշտօնը։

—Սերբիային սահմանակից մեծ-սերբիական շրջաններում անկարգութիւններ են տեղի ունենում։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 փետրվարի։ «Новое Время» լրագիրը հաղորդում է, որ Ֆինանների մինիստ-

---

—Ուրիշ ոչինչ չունիս ասելու։

—Գրիր, որ եղբայրս տայ քեզ և տէր Գալուստին իմ մահմուդիէ ոսկիներս մի մի հատ։

—Գրեցի։

—Գրիր, որ թող ինձ թաղեն Երուսաղէմից բերած պատանի մէջ, որ իմ հոգեբաժինը պատրաստ գտնվում է սնդուկի մէջ և չորս հատ նոր ոսկի է.... իմ հագուստներս, բոլոր ունեցածս իրան մնայ և թող աղօթէ իմ հոգու համար, տարէնը մի պատարագ անել տայ հոգուս փրկութեան համար և գերեզմանս օրհնել տայ....

Մինչդեռ տէր-Խօրէնը գրում էր, «Խաթուն-Մարէն» հետզհետէ սկսում էր թուլանալ, վերջապէս մի շարժում գործեց՝ և ասեց թոյլ ձայնով.

—Շուտ արա, տէր հայր, բեր որ ձեռք քաշեմ տակը։

—Գրել գիտես, հարցրեց քահանան։

—Իմ անունս կը գրեմ դժուարութեամբ.... ամեն բան գրեցիր։

—Գրեցի, ասեց քահանան և հագիւ թէ թուղթը պարզում էր պառաւին, որ խրճիթի դրան ձայնը լսվեց։

Տէր-Խօրէնը գուշակեց թէ ով պիտի լինէր եկողը, ուստի և արագութեամբ մութ անկիւնը սլացաւ և կծկվեց սնդուկի ետևը։

Մտողը տէր-Գալուստն էր։

«Խաթուն-Մարէն» աչքերը փակել էր, ուստի ոչինչ չը տեսաւ, այլ միայն գոչեց.

—Տէր հայր, շուտ արա, մեռնում եմ։

Տէր Գալուստը մօտ վազեց, կռացաւ նրա վրա և գոչեց.

—Աղջիկս, թուղթ բերի, բայց եղբայրդ....

Պառաւը զարմացած աչքերը բացեց։

—Տէր-Գալուստ, գոչեց նա և ապա չորս կողմը նայելով հարցրեց՝—ո՞ւր է տէր-Խօրէնը։

—Ի՞նչ տէր-Խօրէն, աղջիկս, տէր-Խօրէնը իրանց տանն է։

—Նա այստեղ էր ախր....

—Սխալ ես աղջիկս, ես եմ այստեղ....

—Նա գրեց կտակս, գրեց, ես ասեցի և գրեց.... գոչեց պառաւը....

—Երազի մէջ ես եղել, աղջիկս, գիտեց տէր Գալուստը,—ինչ և իցէ, ահա թուղթ բերի, գրիչ էլ, ասա գրեմ կտակդ....

—Իսկ եղբայրս, յանկարծ գոչեց պառաւը և մի բուռն ճիգ անելով, նստեց անկողնի մէջ։

—Հը՜մ.... ասեց տխրութեամբ տէր Գալուստը, եղբայրդ չեկաւ։

—Չեկա՞ւ.... չասեցի՞ր որ մեռնում եմ։

—Ասեցի։

—Ու չեկա՞ւ։

—Չեկաւ, ասեց նա իմ քոյրը չէ, թող մեռնի....

—Աստուած իմ, Աստուած իմ, մռնչեց պառաւը և ընկաւ անկողնի մէջ....

—Եղբայրդ վատ մարդ է.... շարունակեց տէր Գալուստը—շատ վատ մարդ է, ինչ եղբայր լինի, որ իր քրոջը վերջին անգամ գոնէ տեսնելու չը գայ.... թշնամին անգամ այդպէս չի անի....

—Լռի՛ր, տէր հայր, գոչեց պառաւը խեղդուողի ձայնով—Աստուած իմ մեղքերիս համար ինձ խիստ է պատժում.... շո՛ւտ, շո՛ւտ, գրիր կտակըս....

—Ի՞նչպէս գրեմ, հարցրեց քահանան։

Պառաւը պահ մի մտածեց, յետոյ յանկարծ փոքր ինչ բարձրացաւ և ասեց.

—Տէր հայր, որովհետև եղբայրս շատ ատում է ինձ, ուստի և ես նրան թէ ներում եմ և թէ շատ սիրելուս համար նրան եմ թողնում իմ բոլոր ունեցածս, բոլորը....

Տէր Գալուստը քարացաւ։

—Իսկ ինձ.... մրմնջաց նա։

«Խաթուն-Մարէն» չէր լսում նրան։

—Գրի՛ր, շարունակեց նա ընկնելով անկողնի մէջ,—գրիր բոլոր տասծներս, բոլորը նրան եմ թողնում....

Ու լռեց ու աչքերը փակեց։

Տէր Գալուստը նորից փոքր ինչ մտածեց, յետոյ գլխով մի շարժում գործեց, ժպտաց և արագութեամբ սկսեց գրել։

Հինգ րոպէ միայն փետուրէ գրչի շարժումն և ձայնն էր լսվում խրճիթի մէջ, որից յետոյ տէր Գալուստը գրիչը տեղը դրեց և ասեց.

—Աղջիկս, լսո՞ւմ ես ինձ։

—Եղբա՜յրս.... մռնչեց պառաւը—եղբօրս բերէք.... սուտ է, նա կը գայ.... եղբօրս բերէք.... Աստուած իմ, Աստուած իմ.... գթա ինձ....

—Աղջիկս, կրկնեց քահանան—կտակդ գրեցի, կարո՞ղ ես ստորագրել։

Պառաւը դադարեց գոչելուց և շարժվեց, ելաւ նստեց, աչքերը չորս կողմը դարձրեց, մի վայրկեան դիտեց քահանային և ասեց.

—Տէր հայր, տուր գրածդ, որ ստորագրեմ։

Ու համարեա թէ խլեց՝ առաւ քահանայի ձեռքից գրիչը։

Այդ միջոցին դրսում շների հաչելու և մի ոռնոցի նման մարդու ձայներ լսվեցան։

Տէր-Գալուստը գունաթափվեց, ճանաչեց իր «Խաթուն-Մարէի» եղբօր ձայնը. թուղթը ցած գցեց և դուրս թռաւ խրճիթից, մռնչելով։

—Չեմ թողնի....

Հազիւ թէ դուրս էր գնացել, որ պառաւը նորից ընկաւ անկողնի մէջ, իսկ տէր-Խօրէնը դուրս թռաւ սնդուկի ետևից, ձեռքի բռնած թուղթը գցեց հիւանդի անկողնի վրա, այնտեղ դրուածը ճմրտկեց, գրպանը դրեց և նորից սահելով մտաւ իր սնդուկի ետև....

(Կը շարունակվի)

րութեանը ներկայացրած է խնդրագիր՝ թոյլ տա-լու որ այս տարի Պետերբուրգում գումարվի գործարանական արդիւնաբերութեան ներկայա-ցուցիչների ժողով։—Ժողովրդական լուսաւորու-թեան մինիստրութեան մէջ հարց է յարուցված բոլոր ուսուցչական սեմինարիաներում ձեռքի աշխատանք մտցնելու համար։—Այս օրերս վերջ-նականապէս կը վճռվի Կասպեան-Սեծովեան նաւթանցք շինելու հարցը։

ՄՕՍԿՎԱ, 19 փետրվարի։ Երէկ ազնուականնե-րի հերթական ժողովը բանալիս, գեներալ-նա-հանգապետը յիշեցնելով սրբազան թագաւորու-թիւնից յետոյ վօլօստների ստարշինաներին ուղ-ղած Թագաւորական խօսքը, որով մատնանիշ էր անվում գիւղական ազգաբնակութեան ներկա-յացնողներին՝ հետևել ազնուականութեան ներկա-յացուցիչների խորհրդներին և ղեկավարութեա-նը, յայտնեց, որ այն նշանաւոր միտքը, որը կոչում է ազնուականութիւնը հասարակական նոր գործունէութեան, այժմ, Թագաւոր Կայսրի հաստատ կամքով, իրագործված է 1889 թւի յունիսի 12-ի օրէնսդրութեամբ, և արդէն այս տարվայ փետրվարի 1-ից գործադրվում է։ Ապա յիշեցնելով Թագաւորական ողորմածութեան մա-սին, որը արտայայտվեց դէպի ազնուականութիւ-նը՝ ազնուական բանկի հիմնարկութեամբ, իշխա-նը առաջ բերեց Նոր տարվայ օրը իրան ուղղած Բարձրագոյն հրովարտակի խօսքերը, որոնք ցոյց են տալիս այն ճանապարհը, որով պէտք է ըն-թանան բոլոր հաւատարիմ հպատակները։ Այդ ճանապարհն է—կարգ հաստատել ներքին կառա-վարութեան մէջ, հաստատուն դարձնել ժողովր-դի բարօրութիւնը օրէնքի և հաստատված իշ-խանութիւնների պաշտպանութեան ներքոյ և լաւ կերպով կազմակերպել ընտանեկան կենցա-ղավարութիւնն ու տնտեսութիւնը բոլոր դասա-կարգերում։ Երդումից յետոյ տեղի ունեցաւ ա-ռաջին նիստը, որի ժամանակ կարդացվեց և ա-գնորված «ուրաներ» առաջ բերեց այն ամենա-հպատակ ուղերձի նախագիծը, որը պէտք է ներ-կայացվի Մօսկվայի ազնուականութեան կողմից։

ԱՍՏՐԱԽԱՆ, 19 փետրվարի։ Առողջապահական խորհուրդը քննեց այն միջոցները, որ պէտք է գործադրվեն ջրային ճանապարհով Պարսկաստա-նից խօլերայի գալուն առաջին առնելու համար. մի յանձնաժողով է ընտրած, որը պէտք է նախա-գծի հակախօլերային միջոցները։

ԼՈՆԴՈՆ, 19 փետրվարի։ Բուլղարական կա-ռավարութիւնը երկու գործակալ Վուլկովիչի մի-ջոցով դիմեց Բ. Դռան, խնդրելով որ միջոց-ներ ձեռք առնի, որպէս զի պետութիւնները ըն-դունեն Բուլղարիայում հաստատված այժման կարգերը։ Անգլիան, Իտալիան, Աւստրօ-Ունգա-րիայի ներկայացուցիչները Սոֆիայում տեղեկու-թիւններ հաւաքեցին այդ մասին. Վուլկովիչ խնդրեց այդ պետութիւններից Կ. Պօլսի ներկա-յացուցիչներից, որ նրանք էլ իրանց կողմից պաշ-տպանեն Բուլղարիայի այդ խնդիրը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 փետրվարի։ «Journal de St. Petersbourg» լրագիրը հերքում է օտար լրագիրնե-րի այն լուրը, թէ Ռումինիայում գտնվում են մի ռուս գեներալ և մի քանի ռուս օֆիցերներ, ո-րոնք իբր թէ Բուլղարիայի կառավարութեան գլուխը պէտք է անցնէին, այն դէպքում, եթէ Պանիցայի դաւադրութիւնը աջողէր, այլ և օտար լրագիրների այն լուրը, որ իբր թէ Աթէն-քի ռուսաց դեսպան Օնու խոստացել է կրետա-ցիներին Ռուսաստանի օգնութիւնը՝ նոր ա-պստամբութեան դէպքում։

ԲԵՐԼԻՆ, 20 փետրվարի։ Պետական խորհրդի նիստը փակելիս կայսրը ասեց. «սոցիալիստների դէմ մասին ինքը եմ հոգում. այդ իմ գործն է, և պետական խորհրդի աջակցութեան այդ դէպքում ես կարօտ չեմ»։

ՊԱՐԻԶ, 20 փետրվարի։ Կոնստանս հրաժարա-կանի պատճառների մասին եղած հարցապնդում-ների առիթով, Տիրար առաջարկեց ժողովին ո-րոշ կարծիք յայտնել դէպի մինիստրութիւնն ու-նեցած հաւատարմութեան հարցի մասին։ Ժողովը հաւատարմութիւն յայտնեց։

ԲԵՐԼԻՆ, 20 փետրվարի։ Կրկնաքուէարկու-թիւնների հետևանքներից երևում է, որ կառա-վարչական կուսակցութիւնների յաղթվելու և նոյնպէս սօցիալիստների յաղթութեան հետ միա-սին, որոնց թիւը երեսուն և վեցից աւելի է, մեծ աջողութիւն են ունեցել ազատ մտածողները, ո-րոնք առաջվայ 32 տեղերի փոխարէն, ըէյխստա-գում կունենան 70 տեղ։

ԴՕՐՏՄՈՒՆԴ, 20 փետրվարի։ Երբ յայտնի ե-ղաւ այն յաղթութիւնը, որ ունեցել են ընտրու-թիւնների ժամանակ ազգային-ազատամիտները, այստեղ սօցիալ-դէմօկրատների նախաձեռնու-թեամբ տեղի ունեցան աղմկալի տեսարաններ. պօլիցէյային դիմաւորեցին քարերի հարուածնե-րով, և պօլիցիան ստիպվեց զէնք գործածել։ Ամ-բոխը կոտրեց տների պատուհանները և փո-ղոցների լապտերները. փողոցները բոլորովին տակն ու վրա եղան։ Ձերբակալված են 30 մարդ. կարգադրված է, որ գիշեր ժամանակ թոյլ չը տրվի, որ ամբոխը հաւաքվի պանդոկներում։

ՌՕՍՏՕՎ (Դօնի վրա) 20 փետրվարի։ Վեց օր տե-ւող տավարութիւնից յետոյ նահանգական դա-տարանում վերջացաւ այն քրէական գործի քննու-թիւնը, որը վերաբերում է Ալէքսանդրա Մակսի-մենկօի ձեռքով իր մարդուն թունաւորելուն, մասնակցութեամբ Բէզնիկօվի։ Կանչված էին մին-չև 100 վկայ. մեղադրվողների պաշտպաններն էին երդվեալ հաւատարմատարներ՝ Պլեվակօ, Խօլեվա և Վօլկենշտէյն։ Երդուեալների վճռով երկու մե-ղադրվողներ արդարացրած են։

ՊԱՐԻԶ, 20 փետրվարի։ Քաղաքական աշխար-հում մինիստրութեան դրութիւնը համարվում է անհաստատ. երեկվայ ժողովում ճգնաժամը յե-տաձգվեց՝ շնորհով այն արմատական բնաւորու-թիւն ունեցող մտքերի, որ յայտնեց մինիստր Բուրվուա։

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

փետրվարի 20-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ— .	91 ր.	76	»
Բեռլինի վրա 100 մարկ — . .	44 »	80	»
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	36 »	40	»
Ոսկի — արժէ — . .	7 »	36	»
Մաքսային կուպօններ — . .	147 »	—	»
Արծաթ — — — . .	1 »	8	»
Բօրսային դիսկօնտներ — . . .	6 և	7%	»
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	100 »	—	»
— — — — 2-րդ —	100 »	—	»
— — — — 3-րդ —	99 »	87	»
— — — — 4-րդ —	99 »	87	»
— — — — 5-րդ —	99 »	87	»
— — — — 6-րդ —	99 »	87	»
6% ոսկեայ ռէնտա.	162 »	50	»
4% ոսկեայ փոխառութիւն. . . .	136 »	—	»
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	100 »	50	»
— — 2-րդ —	100 »	50	»
— — 3-րդ —	100 »	62	»
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	239 »	—	»
— երկրորդ —	227 »	50	»
— երրորդ ազն. կալ. բ.	217 »	50	»
Պետ. երկաթուղային ռէնտա . . .	100 »	25	»
5 1/2% ռէնտա	103 »	25	»
4% ներքին փոխառ	86 »	—	»
5% գրաւ. թղթ ազն. կալ. բանկի.	99 »	87	»
4% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի. .	103 »	50	»
4 1/2% գրաւական թղթեր կալուած.			
փոխ. կրեդ. ընկ. մետալ. . .	143 »	—	»
— — թղթադ. .	95 »	—	»
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդ.			
ընկ. օբլիգացիաներ	95 »	87	»
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ. .	95 »	—	»
Օդեսայի — — .	95 »	50	»
Թիֆլիսի — — .	— »	—	»
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	— »	—	»
— — Քութայիսի — — .	—	—	

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է։

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԱՒԱԳԸ հրաւիրում է Թիֆլիսի I և II կարգի գիլդիայի պ.պ. վաճառականներին ներկայ լինել ընդհանուր ժողովին, որը կայանալու է կիրակի օր, փետրվարի 25-ին, առաւօտեան 11 ժամին, Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան դահլիճում։ Ժողովը քննելու է 1889 թւի ելևմտի հաշիւը, և առևտրականներին վերաբերեալ ուրիշ գործեր. այլ և ընտրելու է մի ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԱՒԱԳ և օգնականներ նրա համար։ Առանց օրինական պատճառների ներկայ չեղողները կենթարկվեն պատասխանատուութեան, համաձայն օրէնքի։ 1—2

ՀՐԱՒԷՐ

ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍԻ ՇԻՆԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԶԳԱԼՈՎ ՄԻ ՀՄՈՒՏ ԵՒ ՓՈՐՁՎԱԾ ԲԺՇԿԻ ԿԱՐԻՔ, առաջարկում է ի գիտութիւն պ.պ. բժշկների, որ հասարակութիւնը կը տայ բժշկին բնակարան և 1500 րուբլի այցելավճարներից գոյացող գումար. իսկ եթէ այս գումարից պակաս գոյանայ, հասարակութիւնը խոստանում է պակասը լրացնել, աւելին բժշկի օգտին թողնելով։ Այցելութեան վարձը պէտք է ստանայ բժիշկ իւրաքանչիւր անգամի համար 3 րուբլի, իսկ հասարակութեան չքաւոր անդամներին կայցելէ ձրիաբար, առանց վարձատրութիւն ստանալու։ Հասարակութիւնը խոստանում է խնդրամատոյց լինել ուր հարկն է եկող բժշկին ծառայութեան պաշտօնի մէջ հաստատելու համար։

Կարող եմ ապահովել պ.պ. բժիշկներին, որ հասարակութեան նշանակած 1500 րուբլի գումարից շատ աւելի արդիւնք կը ստացվի։

Ցանկացող բժիշկները թող բարեհաճեն գրաւոր կերպով յայտնել ինձ իւրեանց համաձայնութիւնը հետևեալ հասցէով. Верхніе Акулисы, Старшинѣ Ованесу Константинянцу. Վերին-Ագուլիսի տանուտէր Յովհաննէս Կոնստանդինեանց։ 5—5

ՊՐՕՎԻԶՕՐ **Ա. ՇՏԷԽԷՐԻ** ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ
ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՑԱՒԻ ԵՒ ՓՏԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

ՊՕԴՕԼԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԴԵՂ ԿԱԹԻԼՆԵՐ 50 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՕԿԱՑԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՕՊ.

ЗУБНЫЯ КАПЛИ: кор. 50 к.
ЗУБНОЙ ПОРОШОКЪ: кор. 30 к.
ЗУБНОЙ ЭЛИКСИРЪ: фл. 80 к.
А. ШТЕХЕРЪ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ. ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ կովկասեան դեղավաճառատան, և պ. պ. Շահպարոնեանցի, Մակկէրի, Սէնչիկօվսկու և Ազմուրօվի դեղատներում. ԲԱԳՈՒԻ մէջ, Բէկկէրի մօտ, ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ՝ Կոկոչեվի մօտ, ՍՏԱՎՐՕՊՕԼՈՒՄ Բրօխնօցկու մօտ և ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐՈՒՄ։ 52—52 (Հ.)

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.
ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ։

Չորեքշաբթի, փետրվարի 28-ին, ԱՐՄԷՆԻԱ (ARMÉNIE) շոգենաւը, նաւապետ ԳԱՐՐԻԳ (GARRIGUES) դուրս կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պօլիս և Մարսէյլ։ Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ընկերութեան գործակալներին. Բաթումում տան, Նաբերէժնայում, և Թիֆլիսում Նախկին Արծրունու գալլերէայում, № 114. 2—2

ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐ ՎԱՃԱՌՈՂ
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

մէջ վաճառվում է ամենալաւ տեսակի, մաքուր՝ կերակրի ԻՒՂ Թայիրովի և Ալիխանովի իւղ պատրաստող գործարանից Թիֆլիսում։ Առ այժմ իւղը վաճառվում է պուտանոց ամաններում։ Շուտով կը սկսի ծախվել մի ֆունտանոց և երկու ֆունտանոց ամաններում։ 2—3

ՌԻԳԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԱԼԶԱՄԻ, ԼԻԿԵՐՆԵՐԻ ՕՂԻՆԵՐԻ, ԿՕՆԻԱԿԻ, ՌՕՄԻ ԵՒ ԱՐԱԿԻ

Պատրաստում է ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԹԹԽՄՈՐ, մաքրում է ՍՊԻՐՏ և պատրաստում է ՄԱՔՐՎԱԾ ՕՂԻ։

—Ա. ՎՕԼՑՇՄԻՏ, ՌԻԳԱՅՈՒՄ—

Սպառողներից լուր է հասնում ինձ, որ Ռիգայի սև բալզամը, որը գործ է ածվում տենդի, վատ մարսողութեան և այլ ցաւերի դէմ, ծախվում է ոչ թէ միայն այլ և այլ գներով (նայելով իր արժանաւորութեան ու յատկութեան), բայց և ունի զանազան այս կամ այն համ, այնպէս որ առնողը, ստանալով զանազան բալզամներ, հաւատ է կորցնում դէպի այդ խմիչքը, որի պատճառով ես իմ կողմից պարտաւորութիւն եմ համարում յայտնել ընդհանուր տեղեկութեան, որ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՌԻԳԱՅԻ ԲԱԼԶԱՄԸ, ինչպէս առաջ էր, այնպէս և այժմ, ունի միմիայն ՄԻ ՏԵՍԱԿ ՀԱՄ, թէև տեսակին նայելով զանազան գնե-րով է ծախվում։

Բացի սրանից անհրաժեշտ է ուշադրութիւն դարձնել և այն հանգամանքի վրա, որ իմ ՄԻԱԿ ԻՍԿԱԿԱՆ Ռիգայի բալզամը կրում է սև գոյնի էտիկէտը՝ ոսկեայ, արծաթեայ և բրօնզեայ կնիքով, նայելով թէ Ա. Բ. կամ Գ. տեսակի է, վերև կրում է ՊԵՏԱԿԱՆ ՆՇԱ-ՆԱԴՐՕՇՄ, իսկ կողքերից զանազան ցուցահանդէսների պարգևները։ Այն ինչ ՌԻԳԱՅԻ Ա-ՆՈՒԱՆՎԱԾ բալզամը, որը կրում է սպիտակ էտիկէտներ, Ռիգա քաղաքի պատկերով,—դա մրցութեան արդիւնք է և ոչինչ կապ չունի իմ միակ և իսկական, կանոնէնի դեղատա-նօվ (որը ես ժառանգել եմ) պատրաստած բալզամի հետ և որը կրում է 1845 թւից գո-յութիւն ունեցող իմ ֆիրման։

8—10 (Հ.) № 3 Ա. ՎՕԼՑՇՄԻՏ, Ռիգայում։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ТИПОГРАФІЯ восточныхъ и европейскихъ языковъ книгопродавца А. М Мугдуси Акопова въ ШУШѢ

ՏՊԱՐԱՆՍ ՄԻ Մուղդուսի Յակոբեանց յայտնում է, որ նա բացել է ՇՈՒՇՈՒՄ տեղեկութիւնների հաղորդատուն (справочная контора) որով կատարում է քաղաքային, ... յանձնարարութիւններ։ Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով ШУША. Справочная контора Мугдуси Акопова. 3—3